EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2019.1.30.
COM(2019) 53 final

2019/0019 (COD)

Javaslat

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS RENDELETE

a szociális biztonsági rendszerek koordinálása területén a Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királyságának az Európai Unióból való kilépését követő rendkívüli intézkedések bevezetéséről

(EGT- és Svájc-vonatkozású szöveg)

INDOKOLÁS

1. A JAVASLAT HÁTTERE

• A javaslat indokai és céljai

Az Egyesült Királyság 2017. március 29-én az Európai Unióról szóló szerződés 50. cikkének megfelelően bejelentette az Unióból való kilépésre vonatkozó szándékát. Ez azt jelenti, hogy amennyiben a kilépésről rendelkező megállapodást a felek nem erősítik meg, az elsődleges és másodlagos uniós jog 2019. március 30-ától („a kilépés időpontja”) kezdődően nem alkalmazandó az Egyesült Királyságra. Az Egyesült Királyság ezt követően harmadik országgá válik.

Az Unió és az Egyesült Királyság megállapodásra jutottak a kilépésről rendelkező megállapodásról[1], amelyet az Európai Tanács 2018. november 25-én hagyott jóvá (50. cikk). Az Egyesült Királyságban azonban bizonytalan a megállapodás ratifikációja.

A „Felkészülés az Egyesült Királyságnak az Európai Unióból 2019. március 30-án való kilépésére: rendkívüli helyzetre szóló cselekvési terv” című, 2018. november 13-i közleményében[2] (a továbbiakban: a rendkívüli cselekvési tervről szóló közlemény), az Európai Bizottság hangsúlyozta, hogy a kilépésről rendelkező megállapodás kínálja a legjobb lehetőséget az Egyesült Királyság Unióból való rendezett kilépéséhez. A kilépésről rendelkező megállapodás hiányában azonban az Unió fel fog lépni érdekei védelmében, és minden területen egységes és összehangolt megközelítést kell alkalmaznia. Ugyanebben a közleményben a Bizottság ismertette azt a hat általános elvet, amelyekkel a rendkívüli intézkedéseknek minden szinten összhangban kell lenniük. Ezek magukban foglalják azokat az elveket, amelyek szerint a rendkívüli intézkedések nem reprodukálhatják az uniós tagság előnyeit, sem bármilyen átmeneti időszaknak a kilépésről rendelkező megállapodás tervezetében előírt feltételeit; általánosságban ideiglenes jellegűek lesznek, és alkalmazásuk elvben 2019 végéig tart; az intézkedéseket az Európai Unió egyoldalúan, saját érdekei védelmében fogadja el, és az intézkedéseket az Unió elvben bármikor visszavonhatja.

A kilépés időpontjától kezdődően abban az esetben, ha az Unió és az Egyesült Királyság között nem jön létre a kilépésről rendelkező megállapodás, az Unió és az Egyesült Királyság közötti kapcsolatokban a társadalombiztosítási rendszerek koordinálásáról szóló uniós jogszabályok már nem alkalmazandók. Ez azt jelenti, hogy a társadalombiztosítási jogosultságokat nem garantálják azon uniós polgárok számára, akik egy vagy több tagállam jogszabályainak hatálya alá tartoznak vagy tartoztak az Egyesült Királyságot érintő helyzetekben (például ott dolgoztak vagy tartózkodtak, míg az Egyesült Királyság az Unió tagállama volt), valamint az Egyesült Királyság azon állampolgárai számára, akik egy vagy több tagállam jogszabályainak hatálya alá tartoznak vagy tartoztak.

A forgatókönyvtől függetlenül a Bizottság következetesen egyértelművé tette, hogy az uniós polgároknak Egyesült Királyságban való védelme, valamint az Egyesült Királyság

[1] https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/draft_withdrawal_agreement_0.pdf

[2] A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, az Európai Tanácsnak, a Tanácsnak, az Európai Központi Banknak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak, a Régiók Bizottságának és az Európai Beruházási Banknak: Felkészülés az Egyesült Királyságnak az Európai Unióból 2019. március 30-án való kilépésére: a Bizottság rendkívüli helyzetre szóló cselekvési tervének végrehajtása (COM(2018) 880 final).

állampolgárainak az Európai Unióban való védelme elsőbbséget élvez. Ez azt követeli meg a tagállamoktól, hogy nagyvonalú megközelítést alkalmazzanak a már a területükön lakóhellyel rendelkező egyesült királysági állampolgárokra vonatkozóan. Az az elvárás, hogy az Egyesült Királyság hasonló módon járjon el. Ezt szem előtt tartva, e javaslat célja, hogy az Egyesült Királysággal egyeztetett megoldások hiányában enyhítse az Egyesült Királyság Unióból való kilépése miatt fellépő negatív hatásokat.

Valóban szükség van annak biztosítására, hogy azok a személyek, akik a kilépés időpontja előtt uniós polgárként éltek az Unión belüli szabad mozgáshoz való jogukkal, megőrizzék a kilépés időpontja előtt, még az Egyesült Királyság uniós tagsága alatt bekövetkező tényeken és eseményeken alapuló vagy akkor szerzett – (önálló) foglalkoztatási vagy tartózkodási – biztosítási időszakokra vonatkozó társadalombiztosítási jogosultságaikat. A szociális biztonsági rendszerek koordinálásának egyes, a szociális biztonsági rendszerek koordinálásáról szóló 883/2004/EK rendeletben rögzített alapelveit (asszimiláció, időszakok összesítése, egyenlő bánásmód), valamint e rendelet azon szabályait, amelyek gyakorlati hatást gyakorolnak ezen elvek végrehajtására (mint például az öregségi nyugdíj arányos kiszámítása), továbbra is alkalmazni kell e személyek tekintetében azon tények vagy események vonatkozásában, amelyek a kilépés időpontja előtt következtek be és a kilépés időpontja előtt szerzett időszakok vonatkozásában. Ugyanez az igény merül fel olyan hontalan személyek és menekültek társadalombiztosítási jogosultságai tekintetében is, akik egy vagy több tagállam jogszabályainak hatálya alá tartoznak vagy tartoztak és az Egyesült Királyságot érintő helyzetekben vannak vagy voltak. Ide tartoznak az összes fent említett kategóriába tartozó személy családtagjai és túlélő hozzátartozói[3].

Mivel az Egyesült Királyság harmadik országgá válik, a szociális biztonsági rendszerek koordinálására vonatkozó egyéb elvek és szabályok – mint például a pénzbeli ellátások exportálhatósága, a természetbeni betegségi ellátások folyamatos nyújtása és az alkalmazandó jogszabályokra vonatkozó szabályok – a kilépés időpontjától kezdve nem alkalmazandók.

A Szerződés szabad mozgásra vonatkozó rendelkezései értelmében az Unió kizárólagos hatáskörrel rendelkezik a szociális biztonsági rendszerek összehangolása tekintetében az Egyesült Királyság és más tagállamok között a szabad mozgáshoz való jog bármely gyakorlásával kapcsolatban, amelyre akkor került sor, amikor még az Egyesült Királyság az Unió tagállama volt. Ezért a tagállamok nem köthetnek és alkalmazhatnak olyan kétoldalú egyezményeket, amelyek az e rendelet hatálya alá tartozó helyzetekre vonatkoznak.

- **A javaslatnak a szabályozási terület jelenlegi rendelkezéseivel és más uniós politikákkal való összhangja**

Ez a javaslat azon uniós felkészültségi és rendkívüli helyzetre szóló cselekvési terv részét képezi, amelynek az a célja, hogy az Egyesült Királyság Unióból való kilépésének a kilépésről rendelkező megállapodás elfogadásának hiányában gyakorolt negatív hatásait enyhítse. A javaslat a rendkívüli cselekvési tervről szóló közleményben meghatározott általános elveket követi. Különösen, mivel a javaslat nem reprodukálhatja az uniós tagság előnyeit, sem bármilyen átmeneti időszaknak a kilépésről rendelkező megállapodás tervezetében előírt feltételeit, egyoldalú és átmeneti jellegű.

[3] A Bizottság egy későbbi szakaszban megvizsgálja, hogy az e javaslatban meghatározott elvek kiterjeszthetők-e a valamely tagállamban jogszerűen tartózkodó harmadik országbeli állampolgárokra, akik a 2010. november 24-i 1231/2010/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet értelmében a szociális biztonsági rendszerek koordinálásáról szóló uniós jogszabályok hatálya alá tartoznak.

2. JOGALAP, SZUBSZIDIARITÁS ÉS ARÁNYOSSÁG

• Jogalap

Ez a javaslat az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 48. cikkén alapul, mivel a szociális biztonsági rendszerek koordinációjával foglalkozik.

• Szubszidiaritás (nem kizárólagos hatáskör esetén)

Mivel a javaslat nem tartozik az Unió kizárólagos hatáskörébe, a szubszidiaritás elve érvényesül. A javaslat célkitűzéseit a tagállamok nemzeti, regionális és helyi szinten nem tudják kielégítően megvalósítani. Uniós szinten összehangolt megközelítésre van szükség az érintett személyek által a szabad mozgáshoz való jog gyakorlása során uniós polgárként szerzett társadalombiztosítási jogosultságok védelme tekintetében. Ez lehetővé teszi az uniós jog alkalmazását érintő, tagállamok közötti széttagoltság elkerülését az olyan társadalombiztosítási jogosultságok tekintetében, amelyek a kilépés időpontja előtt bekövetkezett tényekre vagy eseményekre, illetve a kilépés időpontja előtt szerzett időszakokra vonatkoznak. Emellett az érintett személyek tekintetében hozzájárul az egyenlőtlen bánásmód elkerüléséhez.

• Arányosság

A javasolt rendelet nem lépi túl a Bizottság rendkívüli helyzetre szóló cselekvési tervében szereplő célkitűzéseik eléréséhez szükséges mértéket, mivel biztosítja azon személyek társadalombiztosítási jogosultságainak minimális védelmét, akik a kilépés időpontját megelőzően éltek a szabad mozgáshoz való jogukkal.

• A jogi aktus típusának megválasztása

A javasolt jogi dokumentum: rendelet. Más eszközök (pl. közlemény vagy más, jogilag nem kötelező erejű eszközök) nem tennék lehetővé a jogbiztonság szükséges szintjének elérését.

3. AZ UTÓLAGOS ÉRTÉKELÉSEK, AZ ÉRDEKELT FELEKKEL FOLYTATOTT KONZULTÁCIÓK ÉS A HATÁSVIZSGÁLATOK EREDMÉNYEI

E javaslat elfogadására azon rendkívüli intézkedések részeként került sor, amelyekre az Egyesült Királyságnak az Unióból való, kilépésről rendelkező megállapodás nélküli kilépése miatt felmerülő negatív hatások enyhítése érdekében van szükség.

Az Európai Bizottság elemezte a megállapodás esetleges elmaradásának következményeit. Azt követően, hogy eredetileg felkérték a tagállamokat a cselekvésre, a Bizottság végül arra a következtetésre jutott, hogy az érintett személyek társadalombiztosítási jogosultságának védelme érdekében szükség van e javaslatra a kilépés időpontja előtt bekövetkezett és teljesített tények vagy események tekintetében.

A Bizottság a tagállamokkal megvitatta a rendkívüli intézkedések szükségességét, valamint az ilyen forgatókönyv szerinti szakpolitikai, jogi és közigazgatási felkészültségre vonatkozó intézkedéseket. Ennek érdekében 2018. november 27-én, 2018. december 12-én és 2019. január 16-án sor került a Tanács 50. cikkel foglalkozó munkacsoportjának üléseire, 2018. december 20-án pedig a szociális biztonsági rendszerek koordinálásával foglalkozó technikai szakértői szemináriumra került sor.

4. KÖLTSÉGVETÉSI VONZATOK

A javaslat nincs hatással az uniós költségvetésre. Célja az érintett személyek társadalombiztosítási jogosultságainak védelme, beleértve a társadalombiztosítási jogosultságokból származó jövedelmet és a tagállamok államháztartását is.

5. EGYÉB ELEMEK

- **Végrehajtási tervek, valamint a nyomon követés, az értékelés és a jelentéstétel szabályai**

Nem alkalmazható

- **A javaslat egyes rendelkezéseinek részletes magyarázata**

A javaslat célja annak biztosítása, hogy azok a személyek, akik uniós polgárként a kilépés időpontja előtt éltek a szabad mozgáshoz való jogukkal, megőrizzék a kilépés időpontja előtt bekövetkező tényeken és eseményeken alapuló, valamint a kilépés időpontja előtt szerzett időszakokra vonatkozó társadalombiztosítási jogosultságaikat. Azon – egyébiránt a 883/2004 és 987/2009 rendelet hatálya alá tartozó – személyek (hontalanok, menekültek, ezek családtagjai és túlélő hozzátartozói) vonatkozásában, akik a kilépés időpontja előtt az Egyesült Királyságot érintő helyzetekben vannak vagy voltak, e jogosultságokat szintén fenn kell tartani.

A 1. cikk egyértelművé teszi, hogy az e rendeletre alkalmazandó fogalommeghatározásokat a 883/2004/EK rendelet 1. cikke és a 987/2009/EK rendelet 1. cikke határozza meg.

A 2. cikk meghatározza a javasolt rendelet személyi hatályát. Ez a következőkre terjed ki: olyan személyek (uniós tagállam állampolgárai vagy az Egyesült Királyság állampolgárai, hontalanok és menekültek), akik az Unió szociális biztonsági rendszereinek koordinációjára vonatkozó szabályok hatálya alá tartoznak vagy tartoztak, az Egyesült Királyságot érintő helyzetekben, családtagjaikkal és túlélő hozzátartozóikkal együtt.

A 3. cikk meghatározza a javasolt rendelet tárgyi hatályát, pontosítva, hogy a 883/2004/EK rendelet 3. cikkében felsorolt valamennyi szociális biztonsági ágra kiterjed.

A 4. cikk rendelkezik a javasolt rendelet hatálya alá tartozó személyekre vonatkozó egyenlő bánásmódról.

Az 5. cikk megállapítja, hogy a 883/2004/EK rendelet által előírt asszimilációs és összesítési elvek továbbra is alkalmazandók lesznek az Unióban minden olyan követelés tekintetében, amely a kilépés időpontja előtt bekövetkezett tényekre és eseményekre, valamint szerzett időszakokra vonatkozik.

A 6. cikk a javasolt rendelet hatálybalépését és alkalmazandóvá válását határozza meg.

2019/0019 (COD)

Javaslat

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS RENDELETE

a szociális biztonsági rendszerek koordinálása területén a Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királyságának az Európai Unióból való kilépését követő rendkívüli intézkedések bevezetéséről

(EGT- és Svájc-vonatkozású szöveg)

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 48. cikkére,

tekintettel az Európai Bizottság javaslatára,

a jogalkotási aktus tervezete nemzeti parlamenteknek való megküldését követően,

rendes jogalkotási eljárás keretében,

mivel:

(1) Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királysága (a továbbiakban: az Egyesült Királyság) 2017. március 29-én az Európai Unióról szóló szerződés 50. cikkének megfelelően bejelentette az Unióból való kilépésre vonatkozó szándékát. A kilépési megállapodás hatálybalépésének időpontjától, illetve ennek hiányában a kilépés bejelentésétől számított két év elteltével, vagyis 2019. március 30-tól a Szerződések az Egyesült Királyság tekintetében hatályukat vesztik, kivéve, ha az Európai Tanács az Egyesült Királysággal egyetértésben a fenti időszak meghosszabbításáról egyhangúlag határoz.

(2) A kilépésről rendelkező megállapodás, vagy az Egyesült Királyságnak az Unióból való kilépésről szóló értesítésének benyújtásától számított kétéves időszak meghosszabbítása hiányában a szociális biztonsági rendszerek koordinálásáról szóló 883/2004/EK rendelet[4] és a 883/2004/EK rendelet végrehajtására vonatkozó eljárás megállapításáról szóló 987/2009/EK rendelet[5] által előírt szociális biztonsági rendszerek koordinációjára vonatkozó uniós szabályok 2019. március 30-ától nem alkalmazandók többé az Egyesült Királyságra.

(3) Ennek következtében azok a személyek, akik uniós polgárként az Egyesült Királyság Unióból való kilépésének időpontját megelőzően jogszerűen gyakorolták a Szerződés 45. és 49. cikkében foglalt szabad mozgáshoz való jogukat, a továbbiakban nem hivatkozhatnak az említett szabályokra azon tények és események alapján fennálló

[4] Az Európai Parlament és a Tanács 2004. április 29-i 883/2004/EK rendelete a szociális biztonsági rendszerek koordinálásáról (HL L 166., 2004.4.30., 1. o.).

[5] Az Európai Parlament és a Tanács 987/2009/EK rendelete (2009. szeptember 16.) a szociális biztonsági rendszerek koordinálásáról szóló 883/2004/EK rendelet végrehajtására vonatkozó eljárás megállapításáról (HL L 284., 2009.10.30., 1. o.).

társadalombiztosítási jogosultságaik tekintetében, amelyek a kilépés időpontja előtti biztosítási, (önálló) foglalkoztatási vagy tartózkodási időszakokban időszakban történtek, és amelyek az Egyesült Királyságot is érintették. A hontalan személyek és menekültek, akik egy vagy több tagállam jogszabályainak a hatálya alá tartoznak vagy tartoztak, valamint az Egyesült Királyságot érintő helyzetekben vannak vagy voltak, valamint az összes ilyen kategória tartozó személyek családtagjai és túlélő hozzátartozói ugyancsak érintettek.

(4) Annak érdekében, hogy az érintett személyek számára megvalósuljon a társadalombiztosítási jogosultságok védelme, a tagállamoknak továbbra is alkalmazniuk kell a 883/2004/EK és a 987/2009/EK rendeletben megállapított, az egyenlő bánásmódra, az asszimilációra és az időszakok összesítésére vonatkozó uniós elveket, valamint e rendeletek azon szabályait, amelyek az említett elvek érvényre juttatásához szükségesek az érintett személyek, tények vagy események, valamint az Egyesült Királyság Unióból való kilépését megelőzően teljesített időszakok tekintetében.

(5) Az egyenlő bánásmód, az asszimiláció és az összesítés szociális biztonsági alapelveinek egységes egyoldalú alkalmazása érdekében ezt a rendkívüli eljárásról szóló rendeletet be kell vezetni.

(6) Ezt a rendeletet az azt követő naptól kell alkalmazni, amelyen a Szerződéseknek az Egyesült Királyságra és az Egyesült Királyságban történő alkalmazása megszűnik, kivéve, ha az Egyesült Királysággal kötött kilépési megállapodás az említett időpontig hatályba lép.

ELFOGADTA EZT A RENDELETET:

1. cikk

Fogalommeghatározások

E rendelet alkalmazásában a 883/2004/EK rendelet 1. cikkének, illetve a 987/2009/EK rendelet 1. cikkének fogalommeghatározásai az irányadók.

2. cikk

Személyi hatály

Ez a rendelet a következő személyekre alkalmazandó:

a) egy tagállam állampolgárai, hontalanok és menekültek, akik egy vagy több tagállam jogszabályainak hatálya alá tartoznak vagy tartoztak, és akik 2019. március 30. előtt a Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királyságát (a továbbiakban: Egyesült Királyság) érintő helyzetben állnak vagy álltak, valamint ezek családtagjai és túlélő hozzátartozói;

b) az Egyesült Királyság azon állampolgárai, akik 2019. március 30. előtt egy vagy több tagállam jogszabályainak a hatálya alá tartoznak vagy tartoztak, valamint azok családtagjai és túlélő hozzátartozói.

3. cikk

Alkalmazási kör

Ez a rendelet a 883/2004/EK rendelet 3. cikkében előírt valamennyi szociális biztonsági ágra alkalmazandó.

4. cikk

Egyenlő bánásmód

Az egyenlő bánásmódnak a 883/2004/EK rendelet 4. cikkében meghatározott elvét az e rendelet 2. cikkében említett személyekre kell alkalmazni az Egyesült Királyságban 2019. március 30. előtt bekövetkezett tények vagy események tekintetében.

5. cikk

Asszimiláció és az időszakok összesítése

(1) Az asszimilációnak a 883/2004/EK rendelet 5. cikkében meghatározott elvét az Egyesült Királyságban szerzett ellátás vagy jövedelem vonatkozásában és a 2019. március 30. előtt bekövetkezett tények vagy események tekintetében kell alkalmazni.

(2) Az időszakok összesítésének a 883/2004/EK rendelet 6. cikkében meghatározott elvét az Egyesült Királyságban 2019. március 30. előtt szerzett biztosítási, foglalkoztatási, önálló vállalkozóként folytatott tevékenységi vagy tartózkodási időszakok tekintetében kell alkalmazni.

(3) A 883/2004/EK rendelet és a 987/2009/EK rendelet bármely egyéb, az e cikk (1) és (2) bekezdésében meghatározott elvek érvényesítéséhez szükséges rendelkezését alkalmazni kell.

6. cikk

Hatálybalépés

Ez a rendelet az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* való kihirdetését követő huszadik napon lép hatályba.

Ezt a rendeletet az azt követő naptól kell alkalmazni, amelyen az Európai Unióról szóló szerződés 50. cikkének (3) bekezdése értelmében a Szerződések már nem alkalmazandók az Egyesült Királyságra és az Egyesült Királyságban.

Ez a rendelet ugyanakkor nem alkalmazandó, amennyiben hatályba lép az Egyesült Királysággal az említett időpontig az Európai Unióról szóló szerződés 50. cikkének (2) bekezdésével összhangban megkötött, a kilépésről rendelkező megállapodás.

Ez a rendelet teljes egészében kötelező és közvetlenül alkalmazandó valamennyi tagállamban.

Kelt Brüsszelben, -án/-én.

az Európai Parlament részéről	*a Tanács részéről*
az elnök	*az elnök*